

Рівненський державний
гуманітарний університет

Студентський дайджест

Збірник наукових матеріалів
здобувачів вищої освіти

№ 9
2024

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 9

Рівне, 2024

Студентський дайджест : збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти.
Випуск 9. Рівне : РДГУ, 2024. 106 с.

Головний редактор :

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету

Виконавчий редактор :

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної колегії :

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Юрчук Олена Сергіївна – здобувач ступеня PhD кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету за спеціальністю 053 «Психологія».

*Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ
(протокол № 4 від 25 квітня 2024 року).*

кошмари, ірраціональні страхи, сильне серцебиття, біль, втома, напруга та м'язова напруга. У випадку травматичного стресу людина часто вдається до пасивної стратегії, працюючи над зміною своїх думок та почуттів, переосмислюючи свої цілі та життя в умовах, які вона вже не може змінити.

Висновки. Отже, термін «травматичний стрес» охоплює не лише фізичні, а й психічні реакції на події, які порушують внутрішні відносини людини та важко осмислюються. Ця реакція виникає внаслідок взаємодії з ситуацією, яку людина сприймає як непереборну, спричиняючи глибокі емоційні переживання. Травматичні події можуть викликати емоційні потрясіння та порушення свідомості, призводячи до відчуття безпомічності, оскільки людина стає неспроможною ефективно реагувати на них.

Список використаних джерел

1. Гордовська Т. І. Конструкт моральної травми та його концептуальний зміст. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки»* 4, 2021. С. 7-16.
2. Марціновська І. П. Співвідношення понять стресу, травматичного стресу та посттравматичного стресового розладу у медичній та психолого-педагогічній теорії. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. № 14. 2017. 223-227 с.
3. Наугольник Л. Б. Психологія стресу: підручник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ. 2015. 324 с.
4. Психосоціальна допомога жертвам війни: біженцям і членам їх сімей / під ред. К. Арсель, Ст. Фолнегович-Шмалц, Д. Козарич-Ковавич, А. Марушч. Київ, 2007. 244 с.
5. Христук О. Л. Теоретико-методологічний аналіз вивчення проблеми психологічної травми: від історії до сучасності. 2017. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/871/1/22.pdf>

УДК 159.922.76-056.313

СПЕЦИФІКА КОРЕКЦІЇ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ З ДЦП

Попружук Софія, здобувач ОС «магістр»

спеціальності 016 «Спеціальна освіта», 1 курс, РДГУ

Науковий керівник: Юрчук О.І., канд. пед.наук, доцент

Постановка проблеми. Найважливішим досягненням раннього дитинства є оволодіння мовленням, що передбачає опанування рідною мовою, вироблення вміння користуватися нею як засобом пристосування до навколишнього світу, реалізації себе, засвоєння набутого людством досвіду, саморегуляції, спілкування і взаємодії з людьми.

Раннє дитинство є сензитивним періодом для засвоєння мовлення. У цей час воно відбувається особливо легко і вносить принципові зміни у поведінку дитини, психічні процеси (сприймання, мислення та ін.). Якщо з якихось причин дитина до 3-х років не почала говорити, засвоєння мовлення відбуватиметься зі значними труднощами. Відхилення у психічному розвитку, які викликають відсутність мовлення, вимагають спеціальної компенсації (надолуження).

На сьогоднішній день в Україні зростає кількість новонароджених із психофізичними вадами розвитку. За даними статистики, велика частина з них мають паталогії опорно-рухового апарату, що становить 34,6% від усієї кількості дітей з порушеним розвитком (А.Синиця). До неї входять діти з церебральним паралічем (В. Синьов, В. Тарасун, В. Тищенко, Н. Вісневська, С. Конопляста) [1].

Виклад основного матеріалу дослідження. ДЦП – це тяжка патологія, що «відбирає» у дитини можливість бути в рівновазі, збалансовувати поставу і активно рухатися. Церебральний параліч вважається не прогресуючою хворобою, проте зберігає за собою

Випуск 9, 2024. Збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

можливість функціональних впливів деструктивного характеру на інші системи організму, психіки і поведінки [5]. Потребує реабілітації від народження, щоб полегшити повсякденне життя дитини. Виходячи з важливості коригування ДЦП, у області наукових досліджень висвітлено проблему фізичної реабілітації дітей з розладами опорно-рухового апарату (О. Чеботарьова, Л. Коваль., Е. Данілавичюте, Л. Бадалян, В. Босих, Л. Журба, В. Левченкова дітей з ДЦП (В.Кашуба, Б.Буховець, Т.Ілляшенко, А.Обухівська, О. Романенко, Н. Скрипка). Розгорнутий характер досліджень проблеми включає варіацію затримки розвитку статичних і локомоційних функцій, різних видів моторики, особливо дрібної (М. Беркетова, Р. Ковтун, П. Лаутеслагер, О. Мозолюк-Коновалова, І. Марченко, Л. Ханзерук, В. Кашуба, О. Романенко, Н. Скрипка).

У зв'язку із недостатністю м'язової іннервації органів зору, слуху може провокується недорозвинення пізнавальної діяльності (М. Беркетова, І. Демидова, Р. Ковтун та ін.). Через гіпо- або гіпертонус м'язів спостерігається нестійкість афективної сфери – від в'ялості, апатії до розгальмованості, збудливості (Г. Головань, Н. Тертична). Актуальні проблеми мовленнєвого розвитку розглядають : В.Бочелюк, Р.Ковтун; значне відставання у розвитку активного мовлення при відносно збереженому його розумінні при ДЦП описує Р. Ковтун, загальні особливості логопедичних проблем висвітлені: М. Бруні, С. Вайнерман, Н. Гіренко, П. Жиянова, Л. Камін, П. Лаутеслагер, П. Уіндерс, Р. Ковтун, А. Савицький.

Передумовою результативної корекції є якісна діагностика хвороби і пов'язаних з нею супутніх порушень, що так чи інакше корелюють із загальною функціональною можливістю психофізичних органів і систем. Необхідність ранньої медико-психологічної діагностики і фізіотерапевтичного втручання у розвиток дітей з ДЦП, імперується у дослідженнях: Л. Бадалян, О. Вінарської, М. Ейдінової, О. Половинкіна, О. Правдиної-Вінарської, К. Семенової І. Мамайчук, О. Мастюкової, та ін.

Важливими для логопедії є результати комплексних досліджень. Вони розкривають особливості надання медичної допомоги на перших роках життя дітям з ДЦП: дитина проходить клінічну діагностику та лікування. Це безперечно буде сприяти більш повноцінному руховому, мовленнєвому, інтелектуальному, особистісному розвитку кожної дитини. Ми вважаємо, що раннє виявлення відхилень у розвитку та ранній початок надання спеціальної допомоги, буде сприяти успіху в роботі з дитиною з ДЦП.

Обстеження мовлення у дітей з церебральним паралічем проводиться у двох основних напрямках: фонетико-неврологічному та психолого-лінгвістичному. При фонетико-неврологічному аналізуються стан рухливості мовленнєвих м'язів, можливості утворення й утримування артикуляційних позицій, стан ритміко-мелодійних якостей мовлення, особливості звуковимови; визначається форма клінічного мовно рухового синдрому, рівень та локалізація ураження ЦНС. При психолого-лінгвістичному обстеженні аналізуються особливості фонетичного сприймання, мовленнєвого слуху, контролю за своїм мовленням, рівень мотивації до спілкування, особливості мовленнєвої комунікації, використання і розуміння лексичних і граматичних засобів мовлення.

Якщо у дитини з ДЦП виявлені порушення спілкування та мовленнєві розлади (при ДЦП у більшості дітей порушення мовлення: затримка мовного розвитку, дизартрія, гіперсаливація, алалія, нартрія, короткий мовний видих, сбій ритмічності та темпу мови тощо), таку дитину має обов'язково проконсультувати логопед. Детальне оцінювання навичок комунікації має проводитися спільно з дитиною, батьками, вчителями, з метою виявлення проблем та можливості їхньої корекції, спрямованої на поліпшення функціональних здібностей дитини. З метою поліпшення комунікативних навичок дитини та її мови, з дитиною має працювати міждисциплінарна команда, до якої входять: реабілітолог, психолог, логопед, педагог, соціальний педагог, ерготерапевт [4].

Специфіка логопедичної роботи для розвитку мовлення дитини з ДЦП або інших можливих хвороб наполягає якомога ширше використовувати ігри, які мають бути для неї приємними; предметні та елементарні дії в природі [5]: ознайомлення з представниками рослинного і тваринного світу; забезпечення доцільного та безпечного прояву турботи про

них; мотивувати до мовлення, спілкуючись з нею з активним відкритим цілеспрямованим інтересом [3].

Висновки. Початок раннього супроводу дитини з ДЦП, систематичний медико-педагогічний вплив буде провідником до часткового одужання і нормалізації різних функцій (що можуть бути досягнуті в 60 - 70% випадків до дво-трирічного віку).

Список використаних джерел

1. Логопсихологія : навчальний посібник. 2-ге вид. / С. Ю. Конопляста, Т. В. Сак ; ред. М. К. Шеремет. Київ : Знання, 2012. 293 с.
2. Потапова Л. В. Корекційні завдання для дітей із затримкою мовленнєвого розвитку. *Дошкільний навчальний заклад*. 2011. №5. С. 22-38.
3. Рання логопедична корекція : навч.-метод. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, Каф. спец. та інклюзивної освіти; уклад. Л. А. Черніченко. Умань : Візаві, 2020. 50 с.
4. Ханзерук Л. О. Сучасні підходи до психолого-педагогічної корекції розвитку дітей з ДЦП. *36. наук. праць Кам'янець-Подільського державного університету: Вип. VII*. 2007. С. 326–29.
5. Чеботарьова О. В. Коваль Л. В., Данілавичюте Е. А. Дитина із церебральним паралічем . Харків : Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. 40с.

УДК159.922.6:[159.928:82]

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЛІТЕРАТУРНИХ ЗДІБНОСТЕЙ В ПІДЛІТКОВОМУ ТА ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

Рожко Олена, здобувач ОС «магістр»

спеціальності 053 «Психологія», 1 курс, РДГУ

Науковий керівник: Безлюдна В.І., канд.пед.наук, професор

Постановка проблеми. Літературна творчість в підлітковому та юнацькому віці має свою специфіку, зумовлену віковими та психологічними особливостями. Для неї характерна підвищена емоційність, експресивність, прагнення до самовираження. Молоді люди в цьому віці часто звертаються до таких жанрів, як поезія, есе, щоденники, в яких мають можливість відверто говорити про свої почуття та переживання. Водночас їх творам може бракувати зрілості, глибини та досконалості форми. Тобто психологи, що займаються проблемою здібностей до словесної творчості дітей, відзначають не лише індивідуально-психологічні, але і вікові особливості їхнього прояву.

Метою дослідження є теоретичний аналіз розвитку літературних здібностей в підлітковому та юнацькому віці.

Виклад основного матеріалу дослідження. А. Шамне вказує на те, що виховання і освіта молодого покоління в українському суспільстві сьогодні ставлять перед ним завдання глибшого розуміння розвитку молодих людей у час, коли відбуваються значні соціально-економічні та культурні зміни. Представники підлітково-юнацького віку (від англ. «adolescence» – отроцтво), особливо чутливі до змін у взаємодії між індивідом, суспільством та культурним середовищем. У їхньому розвитку особливо відчутні суперечності, що супроводжують становлення особистості в динамічному світі. Це проявляється у складному взаємозв'язку між суспільними та індивідуальними аспектами гармонійної взаємодії соціалізації та індивідуалізації, процесами ідентифікації та відмежування, колективізму та особистісного розвитку [7].

Специфічний прояв літературних здібностей властивий вже дітям молодшого шкільного віку, але найвищого рівня проявів досягає в юнацькому віці і полягає у схильності до літературної творчості (поетичної або прозової). Літературні творчі здібності виявляються

ЗМІСТ

Архипова Юлія Умови та особливості психологічної готовності юнаків до батьківства.....	3
Галело Тетяна Адаптація внутрішньо переміщених осіб як психологічна проблема	5
Грицюк Карина Вплив участі у бойових діях на психоемоційний стан військових збройних сил України	8
Данильченко Олександр Психологічні особливості впливу інтернет-технологій на студентську молодь.....	11
Дульнєва Анна Особливості емоційного самопочуття дітей під час війни.....	13
Ільчук (Смик) Олена Сутність поняття «емоційна стійкість» у психолого-педагогічних дослідженнях.....	15
Коновалов Артем Передумови психологічної реабілітації працівників Державної служби України з надзвичайних ситуацій в умовах війни.....	16
Косяк Тетяна Емоційна регуляція станів дітей дошкільного віку методом терапії іграшкою.....	20
Котяш (Ряба) Леся, Безлюдна Валентина Ставлення молоді до представників нетрадиційної орієнтації.....	22
Марковець Юстина Особливості психологічної готовності особового складу військ (сил) ЗСУ до участі в бойових діях	25
Мартинюк Ольга Шляхи подолання стресу в підлітковому віці	27
Маснюк Тетяна Психологічні особливості прояву тривожності в юнацькому віці під час війни	29
Масюк Василина Психодіагностика агресивності у молодшому підлітковому віці.....	32
Мацкевич Ольга Вплив емоційної сфери на активність особистості в юнацькому віці	33
Мельничук Оксана Психологічні аспекти інформаційного впливу на населення під час війни	36
Миронець Ірина Психологічні особливості емоційної сфери в підлітковому віці...	38
Натина Ганна Підходи до вирішення проблеми запобігання професійному вигоранню	41
Пантелюк Марія Психологічні особливості мотивації навчальної діяльності студентів	43

Панько Аліна Катерина Психологічні чинники вибору професії старшокласниками.....	46
.....	
Парчук Софія, Юрчук Олена Відновлення психічного здоров'я особистості засобами арт-терапії	48
Пацкова Галина Психологічні особливості реабілітації військовослужбовців, які пережили посттравматичний стресовий розлад (ПТСР).....	51
Пермінова Наталія, Яцюк Наталія Психологічні методи управління персоналом як чинник підвищення його ефективності.....	55
Поліщук Максим Особливості розвитку міжособистісної комунікації в юнацькому віці	57
Польняк Ольга Поняття «травматичного стресу» в психолого-педагогічній літературі та його особливості.....	59
Попружок Софія Специфіка корекції мовлення у дітей з ДЦП.....	62
Рожко Олена Особливості розвитку літературних здібностей в підлітковому та юнацькому віці.....	64
Солоп Тетяна, Піонтковська Діана Теоретичний аналіз розвитку національної самосвідомості студентської молоді.....	68
Стащук Анна Детермінація психоемоційної сфери особистості природними чинниками.....	71
Тадесв Гордій Роль невербальної комунікації в процесі продажу.....	76
Тулупов Сергій Подружня психологічна сумісність як фактор благополуччя і щастя родини	78
Хома Людмила Формування медіагігієни українського юнацтва у період війни	81
Чорноус Яна Класифікація синдрому дитячого аутизму.....	85
Шалівський Павло Особливості переживання дитиною кризи в сім'ї	90
Юдко Вікторія Сутність психологічної готовності особистості до участі у бойових діях та її детермінації	92
Юрчук Олексій, Кравчук Анна Дитячо-батьківські взаємовідносини як провідний чинник розвитку ідентичності дитини.....	94
Юрчук Олена, Рижа Мирослава Робота психолога закладу дошкільної освіти в умовах воєнного стану.....	96
Юрчук Олена, Стеблюк Яна Феномен життєстійкості у поглядах вітчизняних та зарубіжних вчених	99